

Konkurs europejski Young People in European Forests jako narzędzie edukacji przyrodniczo leśnej

Michał Orzechowski, Andrzej Kawalec

Abstrakt. Konkurs Young People in European Forests (YPEF) odbywa się od 2011 roku ciesząc się zainteresowaniem licznej grupy młodzieży w krajach uczestniczących w kolejnych edycjach. Liczba uczestników w Polsce przekracza 3 tys. rocznie. Hasłem przewodnim jest „Integracja przez edukację”. Konkurs prowadzony jest po angielsku w oparciu o aktualizowane materiały edukacyjne przygotowane specjalnie na jego potrzeby. Delegaci z poszczególnych krajów wyłaniani są w eliminacjach krajowych, a w trakcie finałów europejskich tworzone są zespoły międzynarodowe, które muszą przygotować wspólne zadania. Artykuł przedstawia formułę działania konkursu YPEF, rolę Towarzystwa Przyjaciół Lasu, Lasów Państwowych i Wydziału Leśnego SGGW. Przedstawia również doświadczenia związane z organizacją dotychczasowych pięciu edycji oraz plany rozwoju na przyszłość.

Słowa kluczowe: YPEF, konkurs edukacyjny, przyjaciele lasu

Abstract. European Competition Young People in European Forests as a tool in nature and forest education. Young People in European Forests (YPEF) is organized since 2011 for a large group of young people in the countries participating in subsequent editions. The number of participants in Poland exceeds 3000 per year. The motto is „Integration via education”. The competition is conducted in English on the basis of updated educational materials prepared specifically for its needs. Delegates from each country are selected in national stages and during the European finals are created international teams, who have to prepare a common task. The article presents the formula of the YPEF activities, the role of the Forest Friends Association, State Forests and Faculty of Forestry on Warsaw University of Life Sciences SGGW. It also presents the experience of the previous five editions of the organization and plans for future development.

Keywords: YPEF, educational competition, forest friends

Wstęp

Wśród działań edukacyjnych dla młodzieży, mających na celu zainteresowanie tematyką leśną i przyrodniczą, zwiększenie wiedzy uczestników i budowanie dobrego wizerunku zarządców lasów, opisywany konkurs „Young People in European Forests” zajmuje miejsce szczególne. Przy współdziałaniu Lasów Państwowych (LP) organizuje go grupa pasjonatów należących do Towarzystwa Przyjaciół Lasu (TPL) – na co dzień pracujących w różnych instytucjach edukacyjnych, naukowych czy związanych z leśnictwem. Swoim rozrastającym się zasięgiem

konkurs obejmuje obecnie jedenaście krajów europejskich, przez co służy integracji młodzieży współpracującej nad tematami wspólnymi dla różnych modeli leśnictwa. Hasłem przewodnim konkursu jest „integracja przez edukację”, co wpisuje się w podstawy działania Unii Europejskiej. Młodzież w przodujących krajach europejskich posiada dobre wykształcenie ekologiczne, jednak wiedza o przyrodzie europejskiej zazwyczaj ogranicza się do wiedzy właściwej dla własnego kraju. Działania w ramach konkursu YPEF mają przybliżyć młodym ludziom poczucie, że przyroda europejska z jej różnorodnością biologiczną to jedna całość – nasze wspólne dobro. Służy temu także atrakcyjna forma finału organizowanego w kolejnych krajach na tle europejskich lasów.

Fot. 1. Uczestnicy finału europejskiego YPEF w lasach Rumunii (fot. YPEF International Committee)
Photo 1. Participants of European YPEF finale in Romanian forests

Formuła konkursu

Międzynarodowy Konkurs „Young People in European Forests – Młodzież w Lasach Europy” YPEF adresowany jest do młodzieży szkolnej w wieku 13-20 lat w krajach europejskich. Konkurs ma na celu pogłębienie wśród młodzieży wiedzy o lasach Europy, a także promocję różnorodności biologicznej europejskiej przyrody i zrównoważonego rozwoju w leśnictwie.

Na pierwszym etapie w szkołach konkurs jest organizowany przez nauczycieli – koordynatorów. W organizację konkursu w Polsce zaangażowani są także leśnicy LP – uczestniczą aktywnie w pracach szkolnych komisji konkursowych. Lasy Państwowe w znacznej części

finansują konkurs. Pełnią także funkcję instytucji zaufania publicznego, przekazując pytania do kilkuset szkół YPEF na terenie Polski. W poszczególnych krajach konkurs koordynowany jest przez Krajowe Komisje YPEF, zaś w Europie przez Międzynarodową Komisję YPEF.

W konkursie uczestniczą trzyosobowe zespoły współpracujących ze sobą uczniów. Test liczy pięćdziesiąt pytań, na które zaproponowano po cztery odpowiedzi, w tym tylko jedna prawidłowa. Zespół wspólnie rozwiązuje test, wskazując prawidłowe odpowiedzi. Dwanaście pytań dotyczy lasów i leśnictwa europejskiego, zaś po dwa bardziej szczegółowe pytania odnoszą się do dziewiętnastu krajów europejskich; Austrii, Belgii, Cypru, Czech, Estonii, Finlandii, Grecji, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwajcarii, Ukrainy i Węgier. Zwycięzcy etapów krajowych spotykają się w finale europejskim, gdzie również rozwiązują podobny test, a także przedstawiają prezentację i biorą udział w zadaniach terenowych. Dla przykładu temat prezentacji jednej z edycji brzmiał; Challenges for forest management in your country (Wyzwania przed leśnictwem twojego kraju).

Materiały edukacyjne zamieszczone na stronie www.ypef.eu zostały przygotowane specjalnie na potrzeby konkursu. Opisują lasy i leśnictwo Europy oraz dziewiętnastu wymienionych uprzednio krajów europejskich: Austrii, Belgii, Cypru, Czech, Estonię, Finlandii, Grecji, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwajcarii, Ukrainy i Węgier. Opisy dotyczące poszczególnych krajów składają się z czterech rozdziałów: charakterystyka lasów – typy lasów; typowa i wyjątkowa fauna i flora w lesie; formy ochrony przyrody; organizacja leśnictwa.

Formuła konkursu rozwija się i wzbogaca. Obecnie, oprócz sprawdzianu wiedzy o lasach i leśnictwie, uczestnicy finału europejskiego, tworząc międzynarodowe zespoły, przygotowują i prezentują postery o lasach i leśnictwie europejskim oraz uczestniczą w zadaniach terenowych, związanych ze znajomością podstaw działania ekosystemów leśnych. Ewolucja zasad współzawodnictwa uczestników prowadzi do zmniejszania wagi zamkniętych pytań testowych na rzecz pytań otwartych, zadań inspirujących do samodzielnego interpretowania faktów i zależności.

Historia konkursu YPEF

Pomysł konkursu narodził się w Polsce. W październiku 2009 r. przedstawiciele TPL i LP zaprezentowali w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie (OKL) ideę konkursu leśnikom z kilkunastu krajów europejskich. Przygotowania trwały ponad rok. W lutym 2011 r. ogłoszona została w Wiedniu pierwsza edycja konkursu. W pierwszej edycji uczestniczyli uczniowie z Austrii, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowenii i Węgier. Etap krajowy w Polsce odbył się w kwietniu 2011 roku. W konkursie wzięło udział 2012 zespołów z 620 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Opracowane przez nauczycieli wyniki były weryfikowane przez 17 Regionalnych Komisji Konkursowych, a następnie przez Krajową Komisję Konkursową. Finał krajowy odbył się w maju 2011 r. w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, zaś finał europejski także w Polsce, we wrześniu 2011 r. w Nadleśnictwie Maskulińskie na Mazurach. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się na zamku w Rynie (ryc. 1) podczas konferencji ministerialnej krajów UE. Ciekawego materiału porównawczego dostarczyły eliminacje w Polsce. Porównane zostały wyniki osiągnięte przez uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w przedziale wiekowym 12-18 lat. Różnica między średnimi wartościami punktów uzyskanych przez najstarszy i najmłodszy rocznik

wyniosła zaledwie 2,19 na 50 punktów możliwych do uzyskania. Może to świadczyć o dopasowaniu materiałów do możliwości zarówno młodzieży gimnazjalnej jak i szkół średnich. Zwłaszcza, że część pytań odnosiła się do wiedzy ogólnej z biologii i geografii.

W drugiej edycji konkursu ponownie uczestniczyły zespoły z jedenastu państw. Przybyła Grecja, jednak nie udało się zorganizować konkursu w Rumunii. W etapie krajowym w Polsce uczestniczyło 2315 zespołów z 506 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W wyniku eliminacji, które odbyły się w kwietniu 2012 r. w 254 szkołach YPEF wyłoniono 51 zespołów, które spotkały się w finale krajowym w maju 2012 r. w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Finał europejski odbył się we wrześniu 2012 w Sagadi, w Estonii. Konkurs odbył się pod patronatem Komisarza ds. Środowiska UE, Janeza Potočnika, etap krajowy w Polsce pod patronatem dyrektora generalnego LP Adama Wasiaka i prezesa TPL prof. Tomasa Boreckiego.

W dniu 6 listopada 2012 r. Międzynarodowa Komisja YPEF na posiedzeniu w Wiedniu ogłosiła III edycję Międzynarodowego Konkursu YPEF i zatwierdziła jego regulamin. Przygotowany został zmodyfikowany (aktualizacja i redukcja danych liczbowych) materiał edukacyjny. W dniu 27 listopada 2012 r. Krajowa Komisja YPEF Polska ustaliła zasady i harmonogram konkursu w Polsce oraz zatwierdziła regulamin etapu krajowego. Istotna zmiana dotyczyła języka etapu krajowego w Polsce: eliminacje – po polsku, finał krajowy – po angielsku. Krajowy etap konkursu (eliminacje) odbył się w dniu 12.04.2013 r. w 208 szkołach YPEF na terenie całego kraju. W eliminacjach uczestniczyło 1730 zespołów z 365 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W dniu 21 maja 2013 r. w Auli Kryształowej SGGW w Warszawie odbył się finał krajowego etapu w Polsce. W finale wzięło udział 37 zespołów, które uzyskały najwyższą ilość punktów w eliminacjach krajowych. W dniach 25-26 września 2013 r. w Parku Narodowym Peneda-Gerês, w Portugalii odbył się europejski finał III edycji konkursu YPEF. W finale wzięły udział zespoły z Austrii, Czech, Estonii, Grecji, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski, Portugalii i Węgier. Zwyciężył zespół z Węgier, drugie miejsce zdobył zespół z Grecji, zaś trzecie zespół z Polski. Na tym etapie rozwoju konkursu rywalizowały jeszcze reprezentacje krajowe, bez mieszania uczestników z różnych narodowości. Konkurs finałowy składał się z testu oraz prezentacji „Challenges for forest management in your country”

Podsumowanie trzeciej edycji konkursu YPEF wskazało, wzorem lat ubiegłych, na znaczącą pozycję polskich uczestników w tym projekcie. W polskim etapie uczestniczyła największa ilość zespołów, polscy organizatorzy kierowali pracami Międzynarodowej Komisji YPEF. O szerokim poparciu dla inicjatywy TPL najlepiej świadczy udział w organizacji konkursu 571 pedagogów z 365 szkół i 208 leśników ze 191 jednostek organizacyjnych LP.

Decyzja o zorganizowaniu IV edycji konkursu YPEF i zatwierdzeniu jego regulaminu zapadła w dniu 8 listopada 2013 r. na posiedzeniu Międzynarodowej Komisji YPEF w Eberswalde w Niemczech. Etapy krajowe jak również finał europejski IV edycji konkursu YPEF odbyły się w roku 2014. Przygotowany został zaktualizowany materiał edukacyjny dostępny (jak poprzednie) na stronie internetowej konkursu. W dniu 10 grudnia 2013 r. Krajowa Komisja YPEF ustaliła zasady i harmonogram konkursu w Polsce oraz zatwierdziła regulamin etapu krajowego. Istotną zmianą było wprowadzenie języka angielskiego jako języka etapu krajowego – eliminacji i jak poprzednio, finału. W kwietniu 2014 r. odbyły się eliminacje etapu krajowego. W konkursie brało udział 1100 trzyosobowych zespołów z 238 szkół z całej Polski. Uczniowie pisali test w 144 szkołach YPEF – zwykle po kilka lub nawet kilkanaście

zespołów z sąsiednich placówek. W maju 2014 r. w Auli Kryształowej SGGW w Warszawie odbył się Finał Krajowy. W finale wzięło udział 40 zespołów, które uzyskały najwyższą ilość punktów w eliminacjach krajowych.

W dniach 29.09-3.10.2014 r. w Eberswalde w Niemczech odbył się Europejski Finał YPEF 2014. Spotkali się na nim uczniowie z 11 krajów Europy. W odróżnieniu od lat ubiegłych, finaliści zostali podzieleni w taki sposób, aby w każdym zespole znajdowali się uczestnicy z różnych krajów. Europejski finał konkursu składa się z trzech etapów. Podczas pierwszego etapu uczestnicy rozwiązywali test wielokrotnego wyboru. W drugim etapie uczestników czekały zadania terenowe. Do pokonania była leśna trasa, na której napotkali kilka różnych zadań praktycznych związanych z leśnictwem. Trzeci etap polegał na przygotowaniu plakatu na zadany temat związany z tematyką leśną oraz przedstawieniu go w formie ok. 15 minutowej prezentacji.

Na przygotowanie plakatu i prezentacji uczestnicy mieli około 6 godzin, jednak drużyny mogły kontynuować przygotowania w czasie wolnym. Każda drużyna miała do dyspozycji komputer oraz materiały do zadanego tematu. Tematy zadań zostały przygotowane przez Krajową Komisję YPEF w Niemczech.

Idea YPEF oraz nowa formuła finału europejskiego prezentowana była na Kongresie Forestpedagogics w Łagowie, we wrześniu 2014 r. przez Stanisława Biernackiego, Kristi Parro i Astrid Schilling – członków Międzynarodowej Komisji YPEF.

Piąta edycja konkursu na etapie krajowym w Polsce oparta została (prawdopodobnie po raz ostatni) na teście sprawdzającym teoretyczną wiedzę uczestników. Następne edycje mają w większym stopniu wykorzystywać kreatywność uczestników w przygotowywaniu multimedialnych prezentacji na zadany temat. Finałowe zmagania w 2015 r. odbyły się jak poprzednio w SGGW w Warszawie, będąc częścią Dni Przyjaciół Lasu 2015. W tym święcie organizowanym przez TPL wzięło udział 184 tys. dzieci i młodzieży, a w 4 konkursach związanych z DPL – 123 tys. uczestników reprezentujących ca 3 tys. placówek dydaktycznych. Finał europejski był zorganizowany w Rumunii, w karpackiej miejscowości Busteni. Wrześniowe, bukowo-jodłowe lasy i gościnność organizatorów (Państwowej Agencji Leśnej „Romsilva”) pozostaną na długo w pamięci uczestników.

Trudno jest wyrazić rolę konkursu YPEF w krzewieniu wiedzy o lasach i leśnictwie Europy w suchych liczbach. Poniższe zestawienie pokazuje zainteresowanie konkursem wśród wszystkich krajów uczestniczących w ujęciu łącznym (tab. 1). W podanym zestawieniu dominujące wartości przypadają na Polskę – około 3 tys. uczestników co roku.

Tab. 1. Konkurs YPEF w liczbach

Table 1. YPEF Competition in numbers

Edycja konkursu Year of of competition	Uczestnicy Young participants	Zespoły teams	Szkoły schools
2011	6491	2166	632
2012	10497	3154	492
2013	6814	2176	452
2014	4664	1538	449
2015	4899	1683	467

Podsumowanie i plany na przyszłość

Konkurs YPEF w Polsce w ciągu pięciu lat zasłużył na grono aktywnych współpracowników i uczestników w postaci nauczycieli-opiekunów kolejnych zespołów nie tylko biorących udział w etapach krajowych, ale dochodzących do zmagania finałowych. W początkowym okresie dużą motywacją były z pewnością atrakcyjne nagrody dla szkół i zespołów finalistów. W dalszych edycjach taką zachętą stał się sam udział w finale europejskim organizowanym w ciekawych miejscach europejskich lasów i w atrakcyjnej formie. Wartą podkreślenia jest ewolucja, jaką przechodzi formuła konkursu – przejście całkowicie na język angielski, odwołanie od zamkniętych pytań testowych opartych na liczbach na rzecz pytań i zadań otwartych, wykorzystujących wiedzę, ale i inwencję uczestników i wreszcie mieszanie zespołów narodowych w finale europejskim. Owoce to doświadczeniem współpracy w grupach rówieśników z wykorzystaniem kompetencji językowych. Oprócz nagród rzeczowych, prawdziwą nagrodą staje się sam udział w święcie spotkania finałowego w atrakcyjnym pod względem krajoznawczym regionie jednego z krajów. Uroczystości te są również okazją do przedstawienia w postaci specjalnie przygotowanych prezentacji, walorów swoich regionów, narodów i państw. Pokazy są zwykle ubarwione elementami regionalnych strojów, utworów muzycznych i degustacją smakołyków. Ma to miejsce już po finałowych zmaganiach zespołów i nie podlega ocenie – oprócz gorącego aplauzu pozostałych uczestników.

Konkurs gromadzi młodzież wyselekcjonowaną ze względu na znajomość języka angielskiego i umiejętności nabywania wiedzy i wykorzystywania jej w rozwiązywaniu zadań. Daje to szansę na budowanie dobrego wizerunku LP, ale także szkół wyższych (w tym głównie SGGW) wśród przodującej reprezentacji młodzieży, szczególnie ponadgimnazjalnej. Jest to szansa na uzyskanie w przyszłości dobrych studentów i rozwój konkursu w oparciu o uczelnie kształcące na kierunkach leśnych w krajach, które jeszcze nie przystąpiły do konkursu Young People in European Forests.

Michał Orzechowski

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Katedra Urządzania Lasu, Geomatyki i Ekonomiki Leśnictwa,
Towarzystwo Przyjaciół Lasu
michal.orzechowski@wl.sggw.pl

Andrzej Kawalec

Towarzystwo Przyjaciół Lasu
a.kawalec@ypef.eu